

U Hekk għal Dejjem

Ta' ĠUZE' CHETCUTI

Lil habibi t-Tabib Ġuze Galea

I

Bhal min waqaf f'nofs triq, jilheg bil-gheja,
 Ser jaqa' w ma jaqax taht it-tagħbija
 Tax-xogħol li kiddu w ta' l-uġigh li haqru,
 Għajnejh imberrqa jhares fuq ix-xefaq
 Fejn hemm harira dawl ta' sliem u farag,
 Ihares u jixtieq irabbi l-ġwienah
 Ha jtir 'il fuq 'il fuq, u qalbu tilhaq
 Dik il-holma ta' seher u ta' kobor,
 Dak id-dawl okejken imma kbir u hieni
 Għal min qieghed ibati, għal min hajtu
 Ghaddieha f'baħar mimli ghawg u niket,

Hekk nara l-bniedem. Waqaf, waqt li dwaru
 Jgħaddu mahruha xmajjar kbar ta' dmija,
 Ikarkru magħhom b'cejjeċ t'igisma mqattgħa;
 Minn fuq l-ilmiet inqallba
 Gej it-twerziq, l-aghjat, it-talb tal-ħniena,
 Biki ta' telf, ta' wġigh, mibegħda w saħta,
 Biki ta' min qieghed imut u jitlob
 B'qalbu f'idejh, imħabba, mħabba, mħabba.
 Waqaf: fuq rasu jcaqcaq bla ma jehda
 Diwi li jgennen ta' tifqigh,
 L-art taht saqajh tithežhež u tinfetah,
 U djar u monumenti jsiru herba.

'Il fuq, is-shab iswed tal-mewt qed jhedded
 Tempesti akbar ta' nirien u qerda.

Waqaf, minn qalb mibgħuda jobzoq
 Id-demmm tal-qilla,
 Igholli mgħaddab idejh u l-ponn igħaqqad
 Bhal min jishet xortih,
 Jigdem xufftejh bir-rabja w xaghru jqatta'
 Mitluf f'sahna ta' mohħ li marad
 Taht id-daqqiet bla heda
 Li tatu l-Hajja.
 Ahjar bhima li tghix fl-imsaġar sfqa
 Fejn mhemmx dal-mewg ta' glied, ta' qtil u ghira;
 Ahjar l-isqra li jsaltu w jahkmu
 Il-wesghat kbar bla tarf ta' ajru mheggeg
 Bil-logħob, iż-żfin u l-hedma biežla
 Ta' tjur bil-qtajja';

Ahjar is-sriep li, xhin jitkaxkru, jieklu
 It-trab ta' l-art,
 Minn din il-hliqa, hekk imsejha "bniedem",
 Li tghix hajja ta' mewt,
 Li tirbah biex titlef,
 Li titlef biex tqatta' l-ahjar ta' zmienha
 Taht il-madmad tal-jasar,
 Bis-sinsla ta' daharha mitnija
 W immizzla taht litqal salib.
 Tixxennaq. Tittama. U tifttex
 Ghalxejn is-Sabih.
 Mh:jiex hliief saltua ta' mizerja w faqar
 Din il-hajja li writna,
 Dix-xorti li missitna
 Li twelidna bnedmin!

Imma, fil-boghod hemm id-Dawl. Ftakar, ja bniedem,
 Ftakar fil-weghda kbira
 Ta' Dak li qal
 "Min jimxi Wrajja ma jimxix fid-dlam".

II

Ghax ghal min ghandu mohh li jara,
 Mohh li jaqsam id-dlam
 U jaghraf jaqra dak li hemm immizzel
 Fil-ktieb tal-Hajja,
 Ghandu jsib sa mill-ibghad zmenijiet
 Fost it-taqlib ta' dinja
 Li ddur u titbiddel kull hin,
 Fost il-hegga wil-hrara tal-bniedem,
 Fost is-sabih u l-ikrah,
 Taqbida mdemma li z-Zmien qatt ma jtemm:
 It-taqbida ta' dejjem,
 It-Tajjeb mal-Hazin.

It-Tajjeb, hsiebu biss fid-dawl tal-glorja,
 Jibni s-sabih.
 Jifrex minn art ghall-ohra
 Il-gherf li jzejjen il-holqien.
 Isawwab it-tjieba
 Hemmhekk fejn isaltan il-hazen.
 Isaqqi bl-ilma tal-hajr
 Ix-xtieli mid-dud ingerrma.
 Jizra' kull ferh u kull gid
 Fil-qlub morda w imhassra
 Bis-susa tad-dnub.

U l-Hazin, qawwi ghax hazin,
 Mghammar bil-ghodda tal-qerq u tal-hsara,
 Igarraf it-tempji li nbnew
 Bil-hedma tas-snin.
 Ihammeg' bi tbajja' sewda
 Is-safa tar-ruh li ghexet fis-sliem.
 Jarmi ma' l-art u jirfes l-imhabba,
 Iqaċċat il-hena
 Ixejjen il-paċi
 Inissel il-ġlied
 U fejn il-harsa jmidd,
 Imkebba fl-abjad u fil-hofra għajnejha,
 Jilmah il-Mewt,

Il-Mewt

Il-Mewt bilqieghda fuq il-herba
 Bl-iġsma ta' kbar u zġhar
 Mitluqa, fl-aħħar raqda, ma' riġlejha.

IL-HAZIN:

Għalfejn din il-hajja
 Jekk mhux biex nghadduha
 Fil-frugħa w fil-ġhors,
 Fl-imhabba tal-bluha,
 Fl-irbit li jinhall
 Ta' qlub illi sikru
 Biż-żifna tal-ġenn?
 X'nambuha dil-hajja
 Jekk fiha ma hawnx
 Hlief triq kolha mgebbbla,
 Mimlija għollieq,
 It-triq tal-kalvarju
 Li ddur u li sserrep,
 Mistagħdra w imtajna,
 Mahmuġa w mudlama,
 Bla paċi w bla ħajr.
 It-tmiem tagħha jwassal
 Sa fejn tara mnaqqxa
 B'ittri tal-wahx: Il-Mewt.
 U 'l hinn mill-Mewt is-skiet
 U n-nisi ta' dejjem.

Aħna l-bnedmin mikrija
 Biex naħdmu w nithabtu
 Ingawdu fejn nistgħu

Niġġieldu w nissieltu
 Nitwiieldu fl-uġigh
 Nghixu mdejnin
 Immutu fl-imrar.

IT-TAJJEB:

Bin il-qerq u l-ħażen,
 Frugħa tal-frugħat
 Kollox frugħa dak
 Li mhux imlaqgam
 Bl-imħabba ta' Kristu.
 Frugħa l-ġid li tifttex
 F'did-dinja li tghaddi,
 Frugħa tghix bla ħsieb
 Fil-pjaċiri wiż-żina tal-ġisem,
 Frugħa l-hajja tal-lum
 Ghax tghaddi maħruba
 Mal-fewġa taż-Żmien.
 Frugħa t-taqbida
 Għas-saltna tal-kobor.

Aħna l-bnedmin mogħnija
 Bid-dawl tar-raġuni,
 Infittxu fil-qalb ta' qalbu
 Dak li ġej minn Alla
 Ghax hu la jinqered u la jintemm:
 Hu li jibqa' għal dejjem
 Hu li jibqa' għal dejjem.

III

Taqliba tabilhaqq tinsab għaddejja
 Minn fuq id-dinja. Id-drawwiet, il-hajja
 Ta' sekli sħaħ, il-haq u r-rieda tajba,
 Is-sewwa, u t-tagħlim ta' l-eqdem żmenijiet,
 Kollox, kollox qed jgħib f'holma ta' dhahen.
 Kull mhu qadim jinsab għaddej
 Biex qatt ma jerga' lura. Kull mhu sħiħ
 Jinsab, sa mis-sisien, mirfus u mcaqlaq.
 Dak li nħadem biż-żmien u bit-tbatija
 Imħuħ godda qed iwaqqgħuh
 U l-kotra, bla ħsieb u bla raj, li tibra'
 Il-ħażin bla ttieghmu,
 Tinsab, belha li hi, titkarkar
 Bil-heffa lura mal-progress tal-lum.

Għax min hu kbir u għaref jaf u jifhem
 L-ċokon u x-xejn tiegħu.
 L-iblah biss, minfuħ bih innifsu,
 Mgħandux xaqq dawl ta' ħjiel ta' l-injoranza
 Li tagħsrw u tgħaffġu taht il-qawwa tagħha.
 Waqt li l-għaref, għajjen u mħasseb,
 Jarmi għaqlu w saħtu
 Bit-tama li jitgħallem imqar f'itit versi
 Mill-ktieb tal-ħajja,
 L-iblah, imkabbar, jistħajjel li laħaq
 L-ogħla quċċata tal-għerf,
 U minn hemm fuq jidhirli qed iħares
 Lejn il-ggajtiet ta' tahtu,
 Jarahom bħal tikek zġhar
 Mitlufa f'baħar ta' tmashir bejniethom,
 U jidhak bihom.

Tassew min kiber ċkien, u min ċkien kiber,
 Min tela' fl-għoli baxxa rasu w niżel,
 U min kien isfel tefa' ħarstu 'l fuq,
 Saħħaħ l-egħruq ta' jdejh u waqqaf sidru,
 U tela' jġgri b'heffa ta' għażziela
 Fejn xtaq u ried. Fejn ried hu gieb. Is-Setgħa.

Fl-aħħar, sa fl-aħħar,
 Bil-qerq u s-serq ta' moħħ li jaf ikejjel,
 Kiseb f'idejh is Setgħa w haseb
 Li rebah id-Dinja.
 Haseb li laħaq ta' kollox
 Is-Sid.
 Imma nesa — nesa li d-dinja,
 Kbir, felhana w qawwija,
 Mħijiex ħlief farka zġhira
 Mitlufa fil-wisa'
 Tal-biża'
 Ta' l-univers —
 U fuq dan l-univers hemm Qawwa
 Li ddawwal il-moħħ u li tirbah il-qalb.

IV

Int, bniedem li twelidt biex tgħix imxaxxah
 Fid-dell kiesaħ tal-mewt,
 Id-dell li jġgri wrajk bla qatt ma jaqta',
 Erfa' ħsiebek 'il fuq,
 Thallihx jintrema fit-tajn u fil-ħama,
 Thallihx jintilef fit-trejqat imwiegħra
 Fejn qatt ma jfġġ id-dawl tas-sewwa.

Int taf li, meta ta' hajjitna
 Iddoqq, bla nistennewha, l-aħħar siegħa,
 U l-qalb ma tibqax tħabbat,
 Il-kelma tmut fuq fommna,
 U l-harsa timrah f'saltna ta' dlam sfiq,
 Int taf li hemmhekk naqbd u hajja oħra
 Li tibqa' sejra 'l hinn mill-hajja tagħna.

IL-HAZIN:

Din mhix hliet holma.
 Mal-Mewt kollox jintemm.
 Titbiel u tmut il-warda
 F'hoġor ix-xitla li rabbietha.
 Hekk il-bniedem, fit-tarf tat-triq ta' ħajtu,
 Jilmah abissi ta' dlamijiet
 Li jibilgħuh.
 Maħtuf bejn id-dwiefer
 Tas-seqer taż-Zmien,
 Jitbandal maqtuġħ minn riġlejh, bla saħħa,
 Fil-baħħ ta' dil-hajja,
 U, mwegġa', għalxejn jithabat,
 Għalxejn jittama li jehles
 Minn dil-morsa ta' qawwa.
 Fl-aħħar, imxebba', jithaddan
 Ma' din l-art bħal tifel li jhaddan,
 Qabel jorqod, lil ommu.
 Dak il-bniedem, bis-snin, isir traba
 Mat-trab ta' l-art.
 Minnu ma jibqax anqas it-tifkira
 Ta' ismu.

Għidli, il-hajja fejnha,
 Il-hajja wara din il-hajja?

IT-TAJJEB:

Jekk jitmermer il-ġisem, jekk il-kelma
 Tmut ma' l-aħħar nifs, jekk il-harsa
 Tiċċajpar, u troxx id-dalma tal-lejl
 Għal dejjem fuq ħsiebna mqalleb.
 Ibqa' żgur, ħabib, li fix-xiber art
 Fejn jindifen dal-ġisem
 Ma tindifinx ir-ruħ.

Bħal żewġt aħwa magħquda
 Jimxu l-Ġisem u r-Ruħ flimkien, annuna,
 Kif trid u tħoss ir-Ruħ

Irodd u jhoss il-Ġisem.
 Jimxu, hsieb u fehma wahda,
 F'dit-triq mimlija slaleb,
 Imdawra kollha whux li jkesshu demmek
 Bil-bard tal-biża'.
 Jimxu, u ma' kull pass minn waqt għall-ieħor,
 Minn jum għal jum, minn sena għal sena,
 Ihallu wrajjhom
 L-Imghoddi
 U jharsu 'l quddiem għal dak li jkun geġ.

Il-Ġisem u r-Ruħ. Żewġ aħwa li nhabbu.
 Jimxu bla jieqfu, sakemm
 Hin bla waqt isibu miktub
 Mal-hajt "Sa Hawn".
 Idawru harsithom imwerwra
 U jilmhu t-triq twila li minnha għaddew:
 It-triq ta' l-eternità.
 U quddiemhom żewġ toroq li jaqbdū
 Mat-triq fejn qegħdin:
 Qed nara triq minnhom imdawla bir-rebħ,
 Imfawra bil-hena ta' hajja
 Li l-medda taż-Żmien ma teqridx.
 Qed nara t-triq l-oħra dagħbien ta' infern:
 Nirien u krib u wġiġħ,
 Tislit. Tahwid. Taqlib. Tqattigh. Swat u tbiċċir.

Jieqaf il-Ġisem hemmhekk fejn it-toroq
 Jinferqu. Izda r-Ruħ
 Issellem u tibqa' miexja.
 Driegħ li ma jidhirx it-triq juriha
 Mnejn għandha tgħaddi:

It-triq ta' l-eternità.

V

O Dawl li ma tidhirx, żomm tixgħel
 Il-fjamma ta' l-imhabba
 F'dil-qalb maħqura mill-mibegħda,
 Imdawra bil-frugħa tad-dnub,
 Imbiċċera mix-xewqat tal-ġmiel li jgħaddi.
 Hdimna qatigh f'dir-rogħa art
 Li Int, Sultan, kont tajtna.
 Dawwarnieha bis-swar ta' fehmiel shaħ,
 Waqqafna tempji mibnijin bis-Sewwa,

Zbarna u laqqamna s-siġar
Tal-ġonna,
Imm'issa s-Serp li kien taht siġra rieqed
U ma qtilniehx, qed jerfa' rasu,
Qed jitkagħweg bil-ġuħ u bil-ġhatx,
Jarmi minn halq moqżież ragħwa ta' ntejjen.
Is-serp. Is-semm. Is-skiet. Il-ħsara.
It-tempji li bnejna qed jiċcaqilqu,
L-imwieġ tal-baħar tal-mibegħda
Qed jitolgħu
U jibilgħu
Is-swar ta' saħħa fejn waqqafna
Kull tama tagħna ta' mħabbiet u glorja.
L-ġhadu jinsab wara biebna.
Inkeċċuh.
Neqirduh.
Arawh — Arawh hemmhekk

Is-serp. Il-ħażen. Il-Mewt.